Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
MACIEJ SZPUNAR
prednesené 7. apríla 2022 [1]

Vec C-163/21

AD a i.
proti
PACCAR Inc,
DAF TRUCKS NV,
DAF Trucks Deutschland GmbH

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Juzgado de lo Mercantil nº7 de Barcelona (Obchodný súd č. 7 Barcelona, Španielsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Pravidlá upravujúce žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie – Kolúzne dojednania o stanovení cien a zvyšovaní brutto cien nákladných vozidiel v Európskom hospodárskom priestore – Vytvorenie nových relevantných dôkazov umožňujúcich vyčísliť umelé navýšenie cien a spôsobenú škodu“

I. Úvod

1. Cieľom smernice 2014/104/EÚ [2] je predovšetkým zosúladiť pravidlá v oblasti sprístupňovania dôkazov v kontexte presadzovania práva hospodárskej súťaže EÚ súkromnoprávnymi prostriedkami („private enforcement“). V tomto kontexte môže schopnosť účastníkov konaní týkajúcich sa žaloby o náhradu škody účinne uplatňovať svoje práva závisieť od možnosti prístupu k relevantným dôkazom. Účastník konania, ktorý nesie dôkazné bremeno, však nemusí vždy disponovať takýmito dôkazmi alebo k nim nemusí mať ľahký prístup. [3]

2. Môže nastať situácia, keď ani protistrana nemá k dispozícii relevantné dôkazy, lebo takéto dôkazy ešte neexistujú. Aby mohla protistrana vyhovieť žiadosti o sprístupnenie takýchto nových dôkazov, mala by ich vytvoriť zhromaždením alebo roztriedením informácií, poznatkov alebo údajov, ktorými disponuje.

[1] Jazyk prednesu: francúzština.

[2] Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie (Ú. v. EÚ L 349, 2014, s. 1).

[3] Pozri bod 9 oznámenia Komisie o ochrane dôverných informácií zo strany vnútroštátnych súdov v konaniach o presadzovaní práva hospodárskej súťaže Európskej únie súkromnoprávnymi prostriedkami (Ú. v. EÚ C 242, 2020, s. 1).

3. Práve v tejto súvislosti bol podaný prejednávaný návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý poskytuje Súdnemu dvoru príležitosť objasniť, či so zreteľom na smernicu 2014/104 môže účastník konania požadovať, aby sa protistrane nariadilo sprístupniť nové dôkazy, ktoré musí ešte len vytvoriť.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

4. Článok 5 ods. 1 smernice 2014/104 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby v konaní týkajúcom sa žaloby o náhradu škody v Únii na žiadosť žalobcu, ktorý predložil podložené odôvodnenie obsahujúce primerane dostupné skutočnosti a dôkazy, ktoré dostatočne preukazujú odôvodnenosť jeho nároku na náhradu škody, mohli vnútroštátne súdy za podmienok stanovených v tejto kapitole nariadiť žalovanému alebo tretej osobe, aby sprístupnili relevantné dôkazy, ktoré majú pod kontrolou [k dispozícii – *neoficiálny preklad*]. Členské štáty zabezpečia, aby vnútroštátne súdy mohli na žiadosť žalovaného nariadiť žalobcovi alebo tretej osobe, aby sprístupnili relevantné dôkazy.

…“

B. Španielske právo

5. Smernica 2014/104 bola prebratá do španielskeho práva prostredníctvom Real Decreto-ley 9/2017, por el que se transponen directivas de la Unión Europea en los ámbitos financiero, mercantil y sanitario, y sobre el desplazamiento de trabajadores (kráľovský zákonný dekrét č. 9/2017, ktorým sa preberajú smernice Európskej únie vo finančnej, obchodnej a zdravotníckej oblasti a v oblasti vysielania pracovníkov) z 26. mája 2017 (BOE č. 126 z 27. mája 2017).

III. Skutkové okolnosti a konanie vo veci samej

6. Európska komisia 19. júla 2016 prijala rozhodnutie C(2016) 4673 final týkajúce sa konania podľa článku 101 [ZFEÚ] a článku 53 Dohody o Európskom hospodárskom priestore (EHP) (Vec AT.39824 – Nákladné vozidlá) (Ú. v. EÚ C 108, 2017, s. 6, ďalej len „rozhodnutie z 19. júla 2016“). Žalované vo veci samej, PACCAR Inc, DAF TRUCKS NV a DAF Trucks Deutschland GmbH, patrili medzi spoločnosti, ktorým bolo toto rozhodnutie určené.

7. Komisia týmto rozhodnutím konštatovala existenciu kartelu, do ktorého sa zapojilo 15 medzinárodných výrobcov nákladných vozidiel v súvislosti s dvomi kategóriami výrobkov, a to nákladnými vozidlami s hmotnosťou 6 až 16 ton a nákladnými vozidlami s hmotnosťou viac ako 16 ton, teda skriňovými nákladnými vozidlami alebo ťahačmi.

8. Z rozhodnutia z 19. júla 2016 vyplýva, pričom vnútroštátny súd neposkytol žiadne spresnenie v tomto ohľade, že v prípade žalovaných vo veci samej sa preukázalo porušenie článku 101 ZFEÚ vo vzťahu k obdobiu od 17. januára 1997 do 18. januára 2011.

9. Dňa 25. marca 2019 žalobcovia vo veci samej, AD a i., ktorí zakúpili nákladné vozidlá, na ktoré sa môže vzťahovať porušenie konštatované rozhodnutím z 19. júla 2016, požiadali podľa článku 283a Ley de Enjuiciamiento Civil (Občiansky súdny poriadok) o prístup k dôkazom, ktorými disponujú žalované vo veci samej. Žalobcovia v tejto súvislosti tvrdili, že na vyčíslenie umelého navýšenia cien potrebujú získať určité dôkazy vrátane porovnania odporúčaných cien pred obdobím kartelu, počas neho a po ňom. Ich žiadosť sa konkrétne týka prístupu po prvé k zoznamu modelov, ktoré sa vyrábali v období od 1. januára 1990 do 30. júna 2018, roztriedených podľa rokov a podľa určitých charakteristík, po druhé ceny zo závodu (cena brutto) každého modelu uvedeného v tomto zozname, a po tretie „celkových nákladov na dodanie („total delivery cost“) týchto modelov.

10. Žalované vo veci samej vyjadrili nesúhlas s touto žiadosťou, pričom okrem iného tvrdili, že niektoré požadované dokumenty sa musia vyhotoviť *ad hoc*.

11. Žalované vo veci samej, ktoré boli vypočuté v súvislosti s otázkou možnosti predložiť prejudiciálnu otázku Súdnemu dvoru, uviedli, že žiadosti o sprístupnenie dôkazov podľa článku 5 ods. 1 smernice 2014/104 nemožno rozšíriť na dôkazy, ktoré ešte neexistujú. Na základe neho teda nemožno žiadať o vyhotovenie dôkazov, a to vzhľadom na skutočnosť, že podľa zásad nevyhnutnosti, proporcionality a zásady menšieho zaťaženia by to mohlo predstavovať pre žalované neprimeranú záťaž, ktorá je väčšia než záťaž, ktorú môže predstavovať samotné sprístupnenie dokumentov. Žalobcovia vo veci samej zasa obhajujú opačný výklad tohto ustanovenia.

IV. Návrh na začatie prejudiciálneho konania a konanie na Súdnom dvore

12. Za týchto okolností Juzgado de lo Mercantil nº 7 de Barcelona (Obchodný súd č. 7 Barcelona, Španielsko) rozhodnutím z 21. februára 2020 doručeným Súdnemu dvoru 11. marca 2021 rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto otázku:

„Má sa článok 5 ods. 1 [smernice 2014/104] vykladať v tom zmysle, že sprístupňovanie relevantných dôkazov sa týka len dokumentov, ktoré už existujú a ktoré má žalovaný alebo tretia osoba k dispozícii, alebo naopak článok 5 ods. 1 zahŕňa aj možnosť sprístupnenia nových dokumentov, ktoré musí osoba, ktorej je určená žiadosť o informácie, vytvoriť zhromaždením alebo roztriedením informácií, poznatkov alebo údajov, ktorými disponuje?“

13. Písomné pripomienky predložili účastníci konania vo veci samej, španielska a holandská vláda, ako aj Komisia. Vo veci sa nekonalo pojednávanie.

V. Analýza

14. Svojou jedinou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sa má článok 5 ods. 1 smernice 2014/104 vykladať v tom zmysle, že sprístupňovanie relevantných dôkazov sa týka len dokumentov, ktoré má žalovaný alebo tretia osoba k dispozícii a ktoré už existujú, alebo naopak, či toto ustanovenie zahŕňa aj možnosť sprístupnenia nových dokumentov, ktoré musí osoba, ktorej je určená žiadosť o informácie, vytvoriť zhromaždením alebo roztriedením informácií, poznatkov alebo údajov, ktorými disponuje.

15. Pred skúmaním tejto otázky treba najprv preskúmať prípustnosť prejednávaného návrhu na začatie prejudiciálneho konania a následne uplatniteľnosť smernice 2014/104 na konanie vo veci samej.

A. O prípustnosti

16. Žalobcovia vo veci samej sa domnievajú, že návrh na začatie prejudiciálneho konania sa má považovať za neprípustný. Podľa ich názoru sa tento návrh totiž týka hypotetickej situácie, keď porušiteľ musí vyhotoviť nové dokumenty. V prejednávanom prípade však podľa nich nie je vyhotovenie nových dokumentov potrebné na vyhovenie žiadosti o sprístupnenie dôkazov, o ktorú ide vo veci samej.

17. Žalované vo veci samej uvádzajú, pričom nespochybňujú prípustnosť prejednávaného návrhu na začatie prejudiciálneho konania, že článok 6 ods. 1 smernice 2004/48/ES [4] umožňuje nariadiť sprístupnenie dôkazov, ktoré má k dispozícii protistrana. Pripomínajú, že podľa Komisie môže toto ustanovenie vyžadovať, aby účastník konania hľadal dôkazy v rámci svojej organizácie vrátane samostatných právnych subjektov, ktoré sú pod jeho kontrolou. [5] Podľa žalovaných vo veci samej to isté platí, aj pokiaľ ide o smernicu 2014/104. Tvrdia však, že na to, aby vyhoveli žiadosti žalobcov podanej na vnútroštátny súd, nemusia vytvoriť listinný dôkaz, ktorý neexistuje, ale nové informácie.

18. Pokiaľ ide o tieto dve tvrdenia, treba poznamenať, že je pravda, že vnútroštátny súd sa obmedzuje na konštatovanie, že žiadosť o sprístupnenie dôkazov sa v danom prípade týka dokumentov, ktoré, tak ako boli požadované, *nemusia* ešte existovať, a môže byť potrebné vyhotoviť ich.

19. Treba však pripomenúť, že pri otázkach týkajúcich sa práva Únie platí predpoklad relevantnosti a že Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť.

20. Okrem toho, keďže v konaní podľa článku 267 ZFEÚ má jedine vnútroštátny súd právomoc zistiť a posúdiť skutkový stav sporu, ktorý mu bol predložený, Súdny dvor musí v zásade obmedziť svoje skúmanie na tie prvky posúdenia, ktoré sa mu vnútroštátny súd rozhodol poskytnúť, a musí sa preto pridržať situácie, ktorú uvedený súd považuje za preukázanú, a nemôže byť viazaný teóriami vyjadrenými jedným z účastníkov konania vo veci samej. [6]

21. Z toho vyplýva, že táto prejudiciálna otázka je prípustná.

B. O uplatniteľnosti smernice 2014/104

22. Otázka uplatniteľnosti smernice 2014/104 vo veci samej podľa všetkého nevyvoláva pochybnosti na strane vnútroštátneho súdu a nie je predmetom diskusie medzi zúčastnenými stranami v konaní pred Súdnym dvorom. Túto otázku však preskúmam v rozsahu, v akom

[4] Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 29. apríla 2004 o vymožiteľnosti práv duševného vlastníctva (Ú. v. EÚ L 157, 2004, s. 45; Mim. vyd. 17/002, s. 32).

[5] Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o niektorých pravidlách upravujúcich žaloby podávané na základe vnútroštátneho práva s cieľom získať náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia predpisov členských štátov a Európskej únie na ochranu hospodárskej súťaže [COM(2013) 404 final].

[6] Pozri najmä rozsudok z 2. apríla 2020, Coty Germany (C-567/18, EU:C:2020:267, bod 22).

vzhľadom na určité nejasnosti týkajúce sa okolností veci samej existujú pochybnosti o uplatniteľnosti tejto smernice z hľadiska *ratione materiae* a *ratione temporis* v prejednávanej veci.

1. O uplatniteľnosti smernice 2014/04 z hľadiska ratione materiae

a) Nastolenie problému

23. Vnútroštátny súd uvádza, že žiadosť o sprístupnenie dôkazov bola podaná podľa článku 283a Občianskeho súdneho poriadku v nadväznosti na rozhodnutie z 19. júla 2016.

24. V tejto súvislosti musím poznamenať, že podľa niektorých komentátorov žiadosť o sprístupnenie dôkazov podľa článku 283a Občianskeho súdneho poriadku možno tiež podať pred podaním žaloby vo veci samej.[7] V takomto prípade musí účastník konania, ktorý žiadosť podal, podať žalobu vo veci samej v lehote 20 dní.[8]

25. Z tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania jednoznačne nevyplýva, že by bola žiadosť o sprístupnenie dôkazov, o ktorú ide vo veci samej, podaná v rámci konania, v ktorom bola na vnútroštátny súd už podaná žaloba o náhradu škody. Vyplýva z neho iba to, že žalobcovia vo veci samej uviedli na podporu tejto žiadosti, že boli splnené všetky potrebné podmienky na primerané posúdenie odôvodnenosti uplatnených nárokov na náhradu škody („acciones de daños que se pretenden ejercitar“).

26. Žalobcovia síce výslovne neuvádzajú, či žiadosť o sprístupnenie dôkazov dotknutá vo veci samej bola podaná v rámci konania, v ktorom už bola na vnútroštátny súd podaná žaloba o náhradu škody, no tvrdia, že konanie, v rámci ktorého bol podaný tento návrh na začatie prejudiciálneho konania, je konaním o prístupe k zdrojom dôkazov.

27. Naproti tomu španielska vláda uvádza, že žalobcovia vo veci samej podali žalobu o náhradu škody na základe rozhodnutia z 19. júla 2016. V tejto súvislosti Komisia uvádza, že podľa jej názoru sa vnútroštátny súd pýta na výklad článku 5 ods. 1 smernice 2014/104 v súvislosti so žalobou o náhradu škody za porušenie pravidiel hospodárskej súťaže. Pokiaľ ide o žalované vo veci samej, už menej jednoznačne uvádzajú, že návrh na začatie prejudiciálneho konania bol podaný v rámci súdneho konania o presadzovanie pravidiel hospodárskej súťaže súkromnoprávnymi prostriedkami, ktoré sa začalo na základe rozhodnutia z 19. júla 2016. Okrem toho vo svojich písomných pripomienkach odkazujú na žalobu o náhradu škody, ktorú podali žalobcovia vo veci samej („ich žaloba“).

28. Aj keby sa zohľadnili písomné pripomienky dotknutých osôb, obsah tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania neumožňuje jednoznačne preukázať, že žiadosť o sprístupnenie dôkazov, o ktorú ide vo veci samej, nebola podaná pred uplatnením nároku na náhradu škody, ale pri uplatnení tohto nároku alebo po jeho uplatnení.

[7] Pozri MARCOS, F.: Transposition of the Antitrust Damages Directive into Spanish Law. In: *Working Paper IE Law School*, 2018, AJ8-241-I, s. 28. Zdá sa, že podľa tohto ustanovenia španielskeho práva a tohto autora ide o lehotu 20 dní odo dňa doručenia žiadosti o sprístupnenie dôkazov.

[8] V súlade s článkom 283a písm. e) Občianskeho súdneho poriadku ak nie je podaná žaloba vo veci samej, vnútroštátny súd uloží *ex offo* účastníkovi konania, ktorý požiadal o sprístupnenie dôkazov, povinnosť nahradiť trovy konania, a určí, že tento účastník je zodpovedný za škodu, ktorú spôsobil osobe, proti ktorej boli prijaté opatrenia.

29. Článok 1 smernice 2014/104, nazvaný „Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti“, v odseku 2 stanovuje, že touto smernicou sa stanovuje koordinácia presadzovania pravidiel hospodárskej súťaže „v rámci konaní o žalobách o náhradu škody na vnútroštátnych súdoch“. V tomto zmysle článok 22 ods. 2 uvedenej smernice, ktorý sa týka časovej pôsobnosti iných vnútroštátnych transpozičných opatrení než tých, ktorými sa preberajú hmotnoprávne ustanovenia tej istej smernice, vymedzuje ich pôsobnosť z hľadiska *ratione temporis* odkazom na deň, kedy bola na vnútroštátny súd podaná žaloba o náhradu škody. [9]

30. Zdá sa, že takto vymedzená pôsobnosť smernice 2014/104 sa *a priori* nevzťahuje na žiadosti o sprístupnenie dôkazov podané pred uplatnením nároku na náhradu škody. Niektorí vnútroštátni zákonodarcovia [10] a niektorí autori právnickej literatúry [11] podľa všetkého vykladajú túto smernicu práve týmto spôsobom. Podľa tohto výkladu však členské štáty zrejme môžu zaviesť pravidlá týkajúce sa takýchto žiadostí o sprístupnenie dôkazov. Článok 5 ods. 8 uvedenej smernice totiž oprávňuje členské štáty zaviesť bez toho, aby bol dotknutý článok 5 ods. 4 a 7 a článok 6 tejto smernice, pravidlá, ktoré by viedli k širšiemu sprístupňovaniu dôkazov.

31. Keďže existujú pochybnosti o tom, či bol na vnútroštátnom súde uplatnený nárok na náhradu škody, musím sa zamerať na odôvodnenosť výkladu uvedeného v predchádzajúcom bode týchto návrhov.

b) Posúdenie

32. V niektorých jazykových verziách [12] je znenie článku 5 ods. 1 smernice 2014/104, o ktorého výklad žiada vnútroštátny súd, menej reštriktívne a menej kategorické než znenie článku 1 ods. 2 tejto smernice.

33. Rovnako pojem „dôkaz“ je vymedzený v článku 2 bode 13 smernice 2014/104 tak, že v niektorých jazykových verziách odkazuje [13] na všetky druhy dôkazných prostriedkov, ktoré sú prípustné „na *vnútroštátnom konajúcom súde*“ a v iných verziách [14] na dôkazné prostriedky, ktoré sú prípustné „na vnútroštátnom súde, na ktorý bola podaná žaloba“, pričom sa nespresňuje, že ide o žalobu o náhradu škody (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

34. Ako sa zdá, ešte dôležitejšie je, že v článku 5 ods. 3 a článku 6 ods. 4 písm. b) tejto smernice sa odzrkadľuje snaha normotvorcu Únie neobmedziť pôsobnosť článku 5 smernice 2014/104 na žiadosti o sprístupnenie dôkazov podané spolu so žalobou o náhradu škody alebo po podaní tejto žaloby.

[9] Podľa tohto ustanovenia „členské štáty zabezpečia, aby sa akékoľvek vnútroštátne opatrenia prijaté podľa článku 21, iné ako tie, ktoré sú uvedené v odseku 1, neuplatňovali na žaloby o náhradu škody podané na vnútroštátny súd pred 26. decembrom 2014“.

[10] Pozri MALINAUSKAITE, J., CAUFFMAN, C.: The Transposition of the Antitrust Damages Directive in the Small Member States of the EU – A Comparative Perspective. In: *Journal of European Competition Law & Practice*, 2018, zv. 9, č. 8, s. 501.

[11] Pozri KIRST, P.: The temporal scope of the damages: A comparative analysis of the applicability of the new rules on competition infringements in Europe. In: *European Competition Journal*, 2020, zv. 16, č. 1, s. 113, a PETR, M.: Czech Republic. In: PISZCZ, A. (ed.): *Implementation of the EU Damages Directive in Central and Eastern European Countrie*. Warsaw: University of Warsaw Faculty of Management Press, 2017, s. 98. Pozri tiež v tomto zmysle, avšak skôr okrajovo, RODGER, B. J., SOUSA FERRO, M., MARCOS, F.: A Panacea for Competition Law Damages Actions in the EU? A Comparative View of the Implementation of the EU Antitrust Damages Directive in sixteen Member States. In: *Maastricht Journal of European and Comparative Law*, 2019, zv. 26, č. 4, s. 488 a 489.

[12] Najmä v anglickej a vo francúzskej jazykovej verzii, kde sa uvádza, že členské štáty zabezpečia, aby sa žiadosť o sprístupnenie dôkazov mohla podať v „konaniach *týkajúcich sa* [procédures *relatives*] žalôb o náhradu škody vedených v Únii“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát), zatiaľ čo v poľskej jazykovej verzii sa odkazuje najmä na „konanie o žalobe o náhradu škody“ („w postępowaniu o odszkodowanie“).

[13] Najmä v poľskej jazykovej verzii („przed sądem krajowym, do którego wpłynęło powództwo“).

[14] Najmä vo francúzskej jazykovej verzii.

35. Článok 5 ods. 3 smernice 2014/104 stanovuje kritériá uplatniteľné pri posudzovaní primeranosti žiadosti o sprístupnenie dôkazov, pričom nejde o taxatívny výpočet.

36. Z tohto hľadiska článok 6 ods. 4 písm. b) smernice 2014/104, ktorý sa týka sprístupňovania dôkazov zo spisu orgánu hospodárskej súťaže, odkazuje na článok 5 ods. 3 tejto smernice a spresňuje, že vnútroštátne súdy pri posudzovaní primeranosti príkazu na sprístupnenie informácií podľa tohto posledného uvedeného ustanovenia tiež zvážia, či je žiadosť o sprístupnenie podaná v súvislosti so žalobou o náhradu škody pred vnútroštátnym súdom.

37. V tomto zmysle sa v odôvodnení 22 smernice 2014/104 uvádza, že v záujme zabezpečenia účinnej ochrany práva na náhradu škody nie je potrebné, aby sa žalobcovi sprístupnil každý dokument súvisiaci s konaniami podľa článku 101 alebo 102 ZFEÚ iba z dôvodov, že žalobca „plánuje podať žalobu o náhradu škody“, keďže je vysoko nepravdepodobné, že sa daná žaloba o náhradu škody bude musieť zakladať na všetkých dôkazoch súvisiacich s týmito konaniami, ktoré spis obsahuje. Rovnako odôvodnenie 27 tejto smernice odkazuje na „prístup [poškodených osôb] k dôkazom potrebným na prípravu [ich] žalôb o náhradu škody“.

38. Z článku 6 ods. 4 písm. b) smernice 2014/104 v spojení s jej odôvodneniami 22 a 27 vyplýva, že niektoré dôkazy, ktoré súvisia s konaniami vedenými orgánmi hospodárskej súťaže, môžu byť žalobcovi poskytnuté na základe jeho žiadosti o sprístupnenie dôkazov podľa článku 6 tejto smernice v prípade, že si uplatňuje nárok na náhradu škody. To isté musí platiť, aj pokiaľ ide o článok 5 uvedenej smernice.

39. Normotvorca Únie totiž nemohol vytvoriť systém, v rámci ktorého osoba, ktorá utrpela škodu v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže, môže podať žiadosť o sprístupnenie dôkazov bez podania akejkoľvek žaloby vo veci samej v prípade, že sa príslušné dokumenty nachádzajú v spise orgánu hospodárskej súťaže, avšak v prípade, že sa dôkazy v tomto spise nenachádzajú, môže túto žiadosť podať len v súvislosti so žalobou. Okrem toho skutočnosť, že konanie začne orgán hospodárskej súťaže, takéto rozlišovanie neodôvodňuje. Ako vyplýva z článku 5 ods. 1 smernice 2014/104, na to, aby mohol žalobca v týchto dvoch prípadoch požadovať sprístupnenie dôkazov, musí byť schopný preukázať odôvodnenosť svojho nároku na náhradu škody.

40. Pre úplnosť dodávam, že hoci v týchto dvoch prípadoch musí, samozrejme, existovať súvislosť medzi dôkazmi, o ktorých sprístupnenie sa žiada, a nárokom, ktorý si uplatňuje osoba, ktorá utrpela škodu v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže, požadované dôkazy musia byť predovšetkým relevantné.

41. Naproti tomu smernica 2014/104 podľa všetkého nestanovuje súvislosť, ktorá musí technicky vzaté existovať na procesnej úrovni medzi žiadosťou o sprístupnenie dôkazov a nárokom na náhradu škody (žiadosť o sprístupnenie dôkazov ako opatrenie v konaní vo veci samej, ktorá sa posudzuje v rámci incidenčného konania alebo samostatného konania).

42. Smernica 2014/104 neurčuje ani to, kedy sa uplatňujú nároky na náhradu škody na vnútroštátnom súde.

43. Ak by sa aj smernica 2014/104 vzťahovala len na žiadosti o sprístupnenie dôkazov podané v súvislosti so žalobou o náhradu škody, dá sa usudzovať, že ak sa nárok na náhradu škody musí pod hrozbou sankcií uplatniť v krátkom čase po podaní žiadosti o sprístupnenie dôkazov, v ktorej

bola preukázaná odôvodnenosť nároku na náhradu škody, alebo prípadne v krátkom čase po doručení tejto žiadosti, žiadosť o sprístupnenie dôkazov sa podáva v súvislosti so žalobou o náhradu škody a/alebo podmienečne pred podaním takejto žaloby.

c) Diskusia o opačnom výklade a argumenty pre jeho odmietnutie

44. Bolo možné *a priori* uplatniť taký výklad ustanovení smernice 2014/104, ktorý by bol v rozpore s výkladom uvedeným v bode 38 vyššie.

45. Dalo by sa totiž usudzovať, že smernica 2014/104 sa v zásade nevzťahuje na žiadosti o sprístupnenie dôkazov podané pred podaním žaloby vo veci samej. Podľa tohto výkladu sa článok 6 ods. 4 písm. b) tejto smernice vzťahuje len na prípady, v ktorých sa vnútroštátny zákonodarca rozhodol zaviesť v súlade s článkom 5 ods. 8 tejto smernice pravidlá, ktoré vedú k širšiemu sprístupňovaniu dôkazov a konkrétne umožňujú požiadať o sprístupnenie dôkazov pred podaním žaloby vo veci samej. V rozsahu, v akom môžu členské štáty zaviesť takéto pravidlá bez toho, aby bol dotknutý článok 6 tej istej smernice, členský štát by nemohol považovať za prípustnú žiadosť o sprístupnenie dôkazov *ex ante*, ktorou by sa dalo vyhnúť preskúmaniu ich primeranosti, pokiaľ takéto preskúmanie umožňuje ochranu záujmu na presadzovaní pravidiel hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami.

46. Po prvé však analýza prípravných prác k smernici 2014/104 neumožňuje podporiť takýto výklad.

47. V návrhu smernice Komisia s odkazom na výsledky konzultácií uviedla, že „respondenti privítali, že usmerňujúcim princípom je kompenzácia, ako aj to, že sa Komisia následne rozhodla nezvoliť opatrenia takého typu, aké sú obvyklé napr. v USA, t. j. … široké sprístupňovanie dôkazov pred súdnym konaním“ [15]. Z toho nevyplýva, že k sprístupneniu dôkazov pod dohľadom vnútroštátneho súdu nemôže dôjsť pred podaním žaloby vo veci samej, pokiaľ je žalobca schopný preukázať dôvodnosť svojho nároku na náhradu škody.

48. Ešte dôležitejšie je, že podľa prípravných prác vyvolal rozsudok Pfleiderer [16] značnú neistotu v súvislosti s kategóriami dokumentov, ktoré možno sprístupniť, ktorú sa smernica 2014/104 snaží napraviť. [17] Návrh na začatie prejudiciálneho konania v konaní, v ktorom bol vydaný uvedený rozsudok, bol podaný v súvislosti s konaním, ktorého predmetom bola žiadosť o úplný prístup k spisu vnútroštátneho orgánu hospodárskej súťaže podaná s cieľom podať žalobu o náhradu škody. Zdá sa, že snaha napraviť túto neistotu prispela k tomu, že sa v tejto smernici uvádza možnosť požiadať o sprístupnenie dôkazov v prípade, že sa nárok na náhradu škody neuplatňuje

[15] Pozri tiež pracovný dokument útvarov Komisie priložený k Bielej knihe o žalobách o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel ES (Komisia staff working paper accompanying the White paper on damages actions for breach of the EC antitrust rules [SEC(2008) 404 v konečnom znení], na ktorý sa odvoláva Biela kniha o žalobách o náhradu škody pre porušenie antitrustových pravidiel ES. V bode 95 tohto pracovného dokumentu Komisia vyhlásila, že jednoznačne si nezvolila systém príliš širokého sprístupňovania informácií pred súdnym konaním, ktorý by jednoducho nemusel zodpovedať právnej tradícii a zásadám občianskeho súdneho konania členských štátov a ktorý by mohol byť v rozpore so zásadami verejného poriadku niektorých členských štátov.

[16] Rozsudok zo 14. júna 2011 (C-360/09, EU:C:2011:389).

[17] Pozri dokument Commission Staff Working, Document – Impact Assessment Report, Damages actions for breach of the EU antitrust rules Accompanying the proposal for a of the European Parliament and of the Council on certain rules governing actions for damages under national law for infringements of the competition law provisions of the Member States and of the European Union [SWD(2013) 203], ktorý je k dispozícii iba v anglickom jazyku.

podľa článku 5 uvedenej smernice, nazvaného „Sprístupňovanie dôkazov“, ale výhradne podľa článku 6 tejto smernice, nazvaného „Sprístupňovanie dôkazov zo spisu orgánu hospodárskej súťaže“ [18].

49. Po druhé súvislosť medzi článkom 5 a článkom 6 smernice 2014/104 neumožňuje usudzovať, že pôsobnosť tohto druhého ustanovenia je širšia ako pôsobnosť prvého ustanovenia. Na jednej strane sa totiž článok 6 tejto smernice uplatňuje „na účely konaní o žalobách o náhradu škody“ „popri článku 5“ tejto smernice. [19] Na druhej strane posúdenie primeranosti žiadosti o sprístupnenie dôkazov vnútroštátnymi súdmi sa vykonáva v súlade s článkom 5 ods. 3 uvedenej smernice. V kontexte článku 6 tej istej smernice sú vnútroštátne súdy pri posudzovaní primeranosti žiadosti povinné zvážiť skutočnosť, či bola podaná v súvislosti so žalobou o náhradu škody („vnútroštátne súdy zvážia takisto…“), pričom túto skutočnosť môžu v náležitých prípadoch zvážiť aj pri posudzovaní v izolovanom kontexte článku 5 smernice 2014/104. To, že normotvorca výslovne odkázal na túto skutočnosť v článku 6 ods. 4 písm. b) tejto smernice, svedčí o jeho zámere posilniť súvislosť, ktorá by mala existovať medzi žiadosťou o sprístupnenie dôkazov zo spisu orgánu hospodárskej súťaže a žalobou o náhradu škody.

50. Po tretie sprístupnenie dôkazov pred podaním žaloby vo veci samej môže byť zavše nevyhnutné na prípravu žaloby. Možnosť takéhoto sprístupnenia prispieva k potrebnému účinku článkov 101 a 102 ZFEÚ. Z tohto hľadiska konštatovanie, že žiadosť o sprístupnenie dôkazov pred uplatnením nároku na náhradu škody za určitých podmienok takisto patrí do pôsobnosti smernice 2014/104, umožňuje obmedziť existujúce rozdiely medzi vnútroštátnymi systémami členských štátov a zosúladiť relevantné pravidlá na účinné presadzovanie práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže. [20]

51. Vzhľadom na úvahy uvedené v bodoch 38 až 43 vyššie treba konštatovať, že prinajmenšom v niektorých prípadoch [21] žiadosť o sprístupnenie dôkazov, ktorá bola podaná, technicky vzaté, pred uplatnením nároku na náhradu škody, môže patriť do pôsobnosti smernice 2014/104.

2. O uplatniteľnosti smernice 2014/104 z hľadiska ratione temporis

52. Žiadosť o sprístupnenie dôkazov, o ktorú ide vo veci samej, podali žalobcovia vo veci samej 25. marca 2019, teda po dátume prebratia smernice 2014/104, ktorý bol stanovený na 27. december 2016, na základe vnútroštátnych ustanovení prijatých na prebratie tejto smernice do španielskeho práva.

[18] V tomto duchu odôvodnenie 22 smernice 2014/104, ktoré sa týka predloženia dôkazov obsiahnutých v spise orgánu hospodárskej súťaže, sa týka situácie, v ktorej žiadateľ „uvažuje o podaní žaloby“. Znenie tohto odôvodnenia uvedené v bode 37 vyššie na podporu výkladu, ktorý sa tu obhajuje, je zreteľne inšpirované rozsudkom zo 6. júna 2013, Donau Chemie a i. (C-536/11, EU:C:2013:366, bod 33), ktorý sám odkazuje na rozsudok zo 14. júna 2011, Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389).

[19] Pozri článok 6 ods. 1 smernice 2014/104.

[20] Pozri v tejto súvislosti tretiu a štvrtú vetu odôvodnenia 7 smernice 2014/104, podľa ktorého „[uvedené] rozdiely vedú k neistote, pokiaľ ide o podmienky, za akých si poškodená osoba môže uplatňovať svoje právo na náhradu škody, ktoré jej vyplýva zo ZFEÚ, a majú vplyv na skutočnú účinnosť takéhoto práva. Keďže poškodené osoby si často zvolia ako miesto na prerokovanie svojej žaloby o náhradu škody členský štát, v ktorom sú usadené, rozdiely medzi vnútroštátnymi pravidlami vedú k rozdielnym podmienkam, pokiaľ ide o žaloby o náhradu škody, a tak môžu ovplyvniť hospodársku súťaž na trhoch, na ktorých pôsobia tieto poškodené osoby, ako aj porušujúce podniky“. Pozri tiež v tomto zmysle odôvodnenia 8 a 9 tejto smernice.

[21] Najmä ak existuje súvislosť medzi žiadosťou o sprístupnenie dôkazov a nárokom na náhradu škody, ako bola stanovená v španielskom práve, ktorá sa prejavuje najmä povinnosťou podať, pod hrozbou sankcie, žalobu o náhradu škody v lehote 20 dní. Pozri poznámku pod čiarou 8.

53. Okrem toho, ako som uviedol v bode 8 vyššie, z rozhodnutia z 19. júla 2016 vyplýva, že v prípade žalovaných vo veci samej sa preukázalo porušenie, ktoré sa vzťahovalo na obdobie od 17. januára 1997 do 18. januára 2011, ktoré predchádzalo dátumu prebratia smernice 2014/104.

54. Za týchto okolností možno nájsť odpoveď na otázku, či sa smernica 2014/104 uplatní z hľadiska *ratione temporis*, v článku 22 tejto smernice.

55. Podľa článku 22 ods. 1 smernice 2014/104 sa totiž vnútroštátne ustanovenia, ktorými sa preberajú hmotnoprávne ustanovenia tejto smernice, nesmú uplatňovať so spätnou účinnosťou. Toto pravidlo sa však neuplatní na vnútroštátne ustanovenia, ktorými sa preberajú „iné“ ustanovenia uvedenej smernice. Pokiaľ ide o posledné uvedené ustanovenia prijaté na prebratie smernice, členské štáty v súlade s článkom 22 ods. 2 tejto smernice zabezpečia len to, aby sa neuplatňovali na žaloby o náhradu škody podané na vnútroštátny súd pred 26. decembrom 2014. Uvedené ustanovenia sa teda majú uplatňovať v konaniach, ktoré sa začali na vnútroštátnom súde po dátume prebratia smernice 2014/104. Takáto logika uplatniteľnosti ustanovení tejto smernice, iných ako hmotnoprávnych, je podľa vnútroštátnych právnych poriadkov typická pre procesné ustanovenia. Z toho vyvodzujem, že odkaz na „iné vnútroštátne ustanovenie ako [hmotnoprávne ustanovenie]“ v zmysle článku 22 ods. 2 uvedenej smernice sa týka procesného ustanovenia.

56. Vnútroštátny súd uvádza, že účelom návrhu na začatie prejudiciálneho konania je dospieť k pochopeniu systému sprístupňovania dôkazov upravenému v článkoch 5 až 8 smernice 2014/104 a rozpracovanému v španielskom právnom poriadku v článku 283a Občianskeho súdneho poriadku, ktorý je „procesnej povahy“. Na účely článku 22 tejto smernice a vzhľadom na autonómnu povahu pojmov použitých v tomto ustanovení však musí Súdny dvor s konečnou platnosťou posúdiť povahu ustanovení, ktoré môžu spadať do pôsobnosti tejto smernice.

57. Je síce možné prijať záver, že ustanovenia smernice 2014/104 týkajúce sa sprístupňovania dôkazov priznávajú hospodárskym subjektom zapojeným do presadzovania pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže určité práva, avšak tieto práva si možno uplatniť len v rámci konania pred vnútroštátnym súdom a v podstate ide o procesné opatrenia umožňujúce tomuto súdu preukázať skutočnosti, na ktoré sa odvolávajú účastníci konania. To isté sa vzťahuje, aspoň v niektorých prípadoch, aj na žiadosť o sprístupnenie dôkazov, ktorá bola podaná, technicky vzaté, pred uplatnením nároku na náhradu škody. [22]

58. V dôsledku toho sa článok 5 ods. 1 smernice 2014/104 uplatní z hľadiska *ratione temporis* na konanie vo veci samej.

[22] Je pravda, že niektorí autori právnickej literatúry sa domnievajú, že žiadosť o sprístupnenie dôkazov podaná pred uplatnením nároku na náhradu škody nemá procesnoprávnu povahu, lebo je s ňou spojené právo požadovať sprístupnenie dôkazov v rámci samostatného konania. Pozri najmä KIRST, P.: The temporal scope of the damages: A comparative comparative analysis of the applicability of the new rules on competition infringements in Europe. In: *European Competition Journal*, 2020, zv. 16, č. 1, s. 113 a 114. Tento prístup však na rozdiel od prístupu, ktorý navrhujem v bodoch 38 až 43 vyššie, vychádza z predpokladu, že žiadosť o sprístupnenie dôkazov podaná pred uplatnením nároku na náhradu škody nepatrí do pôsobnosti smernice 2014/104.

C. O veci samej

1. Stanoviská vnútroštátneho súdu a dotknutých osôb

59. Vnútroštátny súd uvádza tvrdenia v prospech výkladu, podľa ktorého sa článok 5 ods. 1 smernice 2014/104 týka len dôkazov, ktoré už existujú, ako aj tvrdenia, ktoré tomuto výkladu odporujú.

60. Na jednej strane, pokiaľ ide o výklad, podľa ktorého sa článok 5 ods. 1 smernice 2014/104 týka len dôkazov, ktoré už existujú, vnútroštátny súd po prvé tvrdí, že takýto výklad je podporený znením tohto ustanovenia a objasneniami uvedenými v odôvodnení 14 tejto smernice. Toto ustanovenie a toto odôvodnenie sa totiž týkajú dôkazov, ktoré má k dispozícii žalovaný alebo tretia osoba.

61. Po druhé vnútroštátny súd tvrdí, že článok 5 ods. 2 smernice 2014/104 sa týka sprístupňovania určitých dôkazov alebo relevantných kategórií dôkazov vymedzených na základe primerane dostupných skutočností. V odôvodnení 16 tejto smernice sa uvádza, že kategória dôkazov by sa mala označiť odkazom okrem iného na čas, keď boli požadované dokumenty vyhotovené.

62. Po tretie vnútroštátny súd uvádza, že smernica 2014/104 sa nevzťahuje na sprístupňovanie „informácií“, ale na sprístupňovanie „dôkazov“.

63. Rovnako tak sa holandská vláda odvoláva na viaceré odôvodnenia smernice 2014/104[23] a na návrh smernice,[24] pričom tvrdí, že táto smernica sa vzťahuje len na sprístupňovanie dôkazov, ktoré už existujú, alebo dôkazov, ktoré má k dispozícii účastník konania alebo tretia osoba.

64. Žalované vo veci samej sa prikláňajú k tomuto výkladu z rovnakých dôvodov, ako sú dôvody uvedené vnútroštátnym súdom. Dodávajú, že článok 5 ods. 8 smernice 2014/104 umožňuje členským štátom zaviesť pravidlá vedúce k širšiemu sprístupňovaniu dôkazov. Podľa žalovaných vo veci samej španielsky zákonodarca takúto možnosť nevyužil a neumožnil podávanie žiadosti o sprístupňovanie dôkazov, ktoré ešte neexistujú.

65. Na druhej strane argumenty vnútroštátneho súdu v prospech výkladu, podľa ktorého sa článok 5 ods. 1 smernice 2014/104 vzťahuje aj na novovytvorené dôkazy, sa opierajú o teleologický výklad a systematický výklad tohto ustanovenia. Po prvé podľa tohto súdu by obmedzenie systému sprístupňovania dôkazov mohlo ohroziť právo na úplnú náhradu škody a zásadu efektivity. Po druhé právna úprava týkajúca sa výdavkov a nákladov na sprístupňovanie dôkazov, ktorá sa nachádza v smernici, ako prvok zásady proporcionality pri rozhodovaní o sprístupnení môže znamenať, že účastník konania, ktorému je žiadosť o sprístupnenie dôkazov určená, musí vykonať určitú činnosť spočívajúcu vo vytvorení nového dokumentu.

[23] Holandská vláda sa rovnako ako vnútroštátny súd odvoláva na odôvodnenie 14 smernice 2014/104, v ktorom sa uvádza, že „dôkazy potrebné na preukázanie nároku na náhradu škody má obvykle k dispozícii výlučne protistrana alebo tretie osoby a často nie sú žalobcovi dostatočne známe“, a dodáva, že v súlade s odôvodnením 28 tejto smernice by vnútroštátne súdy v súvislosti so žalobami o náhradu škody mali mať možnosť kedykoľvek nariadiť sprístupnenie dôkazov, „ktoré existujú“ nezávisle od konaní vedených orgánom hospodárskej súťaže. Táto vláda sa ďalej odvoláva na odôvodnenie 39 uvedenej smernice, v ktorom sa uvádza, že dôkazným bremenom by nemala byť dotknutá možnosť porušiteľa použiť iné dôkazy, „ako sú tie, ktoré má v držbe, napríklad dôkazy získané v konaní alebo dôkazy, ktoré majú k dispozícii iní účastníci alebo tretie osoby“.

[24] Holandská vláda sa odvoláva na návrh smernice 2014/104, v ktorom Komisia uviedla, že „sprístupnenie dôkazov, ktoré má k dispozícii druhá strana v konaní alebo tretia osoba, môže nariadiť len súd, pričom podlieha prísnemu a aktívnemu súdnemu preskúmaniu, pokiaľ ide o nutnosť tohto sprístupnenia, jeho rozsah a primeranosť“.

66. Žalobcovia vo veci samej, španielska vláda a Komisia obhajujú tento výklad najmä z dôvodov stanovených vnútroštátnym súdom.

2. O doslovnom výklade

67. Článok 5 ods. 1 smernice 2014/104 vo svojej prvej vete v podstate stanovuje, že osoba, ktorá tvrdí, že bola poškodená porušením práva hospodárskej súťaže, môže požiadať o sprístupnenie relevantných dôkazov, ktoré má žalovaný alebo tretia osoba k dispozícii. V druhej vete tohto ustanovenia sa stanovuje, že žalovaný musí mať možnosť navrhnúť, aby súd nariadil žalobcovi alebo tretej osobe sprístupniť relevantné dôkazy, pričom nemusí spresniť, že musí ísť o dôkazy, ktoré má žalobca alebo tretia osoba k dispozícii.

68. Znenie článku 5 ods. 1 smernice 2014/104 môže viesť k domnienke, že žiadosti podávané žalobcami uvedené v prvej vete tohto ustanovenia sa týkajú len dôkazov, ktoré už existujú. Z doslovného hľadiska sa totiž zdá, že žiadosti podané žalobcami sa na rozdiel od žiadostí podaných žalovanými podľa druhej vety musia týkať dôkazov, ktoré má k dispozícii iná osoba.

69. Takýto výklad však spochybňujú odôvodnenia 15 a 39 smernice 2014/104 a na rozdiel od toho, čo tvrdí holandská vláda, ho nijako nepotvrdzujú ani odôvodnenia 14 a 28 tejto smernice.

70. Po prvé, na jednej strane sa v odôvodnení 15 smernice 2014/104 nerozlišuje, pokiaľ ide o disponovanie dôkazmi, medzi žiadosťami podanými žalobcom a žiadosťami podanými žalovaným („aby sa žalobcom poskytlo právo na získanie prístupu k dôkazom relevantným v súvislosti s ich nárokmi bez toho, aby museli uviesť jednotlivé dôkazy [a] žalovaní [musia mať možnosť] požadovať sprístupnenie dôkazov žalobcami“). Na druhej strane sa v odôvodnení 39 tejto smernice stanovuje, že porušiteľ by mal mať možnosť použiť dôkazy, „ktoré majú k dispozícii“ iní účastníci alebo tretie osoby.

71. Po druhé odôvodnenie 39 smernice 2014/104 nie je vyčerpávajúce v rozsahu, v akom odkazuje na „iné dôkazy, ako sú tie, ktoré má v [držbe porušiteľ], *napríklad* dôkazy získané v konaní alebo dôkazy, ktoré majú k dispozícii iní účastníci alebo tretie osoby“ [25]. V každom prípade sa zdá, že odkaz na dôkazy, ktoré má k dispozícii iný účastník alebo tretie osoby, nie je uvedený v snahe obmedziť dôkazy, o ktorých sprístupnenie možno požiadať, ale v snahe postaviť vedľa seba dôkazy, ktorými disponuje porušiteľ a dôkazy, ktorými disponujú iné osoby.

72. Po tretie je pravda, že v odôvodnení 14 smernice 2014/104 sa v súvislosti s dôkazmi potrebnými na preukázanie nároku na náhradu škody uvádza, že dôkazy nemá často, ale má ich „obvykle“ k dispozícii výlučne protistrana alebo tretie osoby. V prejednávanom prípade ide o názorný príklad, ktorý sa následne použije na vysvetlenie problému, ktorý sa snaží napraviť smernica 2014/104. Z tohto odôvodnenia 14 totiž vyplýva, že prísne právne požiadavky na žalobcov, aby podrobne uviedli všetky tvrdené skutočnosti už na začiatku konania a predložili presne určené podporné dôkazy, môžu nadmerne brániť účinnému výkonu práva na náhradu škody. V každom prípade sa zdá, že toto odôvodnenie svedčí skôr v prospech kladnej odpovede na túto prejudiciálnu otázku.

73. Po štvrté v odôvodnení 28 smernice 2014/104, ktoré sa týka článku 6 ods. 9 tejto smernice, je použité slovné spojenie „dôkaz[y], ktoré existujú nezávisle od konaní vedených orgánom hospodárskej súťaže“ ako odkaz na iné dôkazy než tie, ktoré sú uvedené v článku 6 ods. 5 a 6 tejto

[25] Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

smernice. Ide teda o akékoľvek dôkazy, ktorých sprístupnenie nie je podľa tejto smernice na základe uvedených ustanovení automaticky zakázané uvedenou smernicou z dôvodu záujmu na presadzovaní pravidiel hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami. [26]

74. Na zodpovedanie tejto prejudiciálnej otázky teda nestačí izolovane preskúmať článok 5 ods. 1 smernice 2014/104 a odôvodnenia tejto smernice, ktoré sa týkajú problematiky upravenej týmto ustanovením.

75. Smernica 2014/104 obsahuje viacero definícií, ktoré treba použiť na určenie zmyslu jej ustanovení, a najmä jej článku 5 ods. 1, ktorý sa týka sprístupňovania relevantných dôkazov.

76. Relevantnosť dôkazov sa zrejme odvíja od existencie vzťahu medzi požadovaným dôkazom a nárokom na náhradu škody, [27] pričom pojem „dôkaz“, ktorého výklad má zásadný význam pre odpoveď na túto prejudiciálnu otázku, je vymedzený v článku 2 bode 13 smernice 2014/104.

77. Podľa tejto definície sa pojem „dôkaz“ vzťahuje na „všetky druhy dôkazných prostriedkov, ktoré sú prípustné na konajúcom vnútroštátnom súde, a to najmä dokumenty a všetky ďalšie predmety obsahujúce informácie, bez ohľadu na to, na akom nosiči sa tieto informácie uchovávajú“. Zdá sa teda, že v tejto definícii sa *a priori* zameniteľne používajú tri pojmy „dôkaz“, „dôkazné prostriedky“ a „predmet obsahujúci informácie“.

78. V definícii pojmu „už existujúce informácie“ v článku 2 bode 17 smernice 2014/104 sa navyše k týmto trom zameniteľným pojmom pridáva pojem „informácie“. Tento pojem je totiž vymedzený ako „dôkazy“, ktoré existujú bez ohľadu na konanie vedené orgánom hospodárskej súťaže.

79. Pojmy použité v smernici 2014/104 a ich definícia, ktoré sú v rámci tejto smernice použité zameniteľne a nekonzistentne, teda ani neumožňujú poskytnúť jednoznačnú odpoveď na danú prejudiciálnu otázku. Vzhľadom na skutočnosť, že v smernici 2014/104 sú pojmy „dôkaz“ a „informácie“ podľa všetkého použité zameniteľne, však doslovný výklad tejto smernice v zásade nebráni tomu, aby sa článok 5 ods. 1 tejto smernice v rozsahu, v akom sa toto ustanovenie týka sprístupňovania „relevantných dôkazov, ktoré majú [žalovaný alebo tretia osoba pod kontrolou]“ [k dispozícii – *neoficiálny preklad*], vykladal v tom zmysle, že predmetná smernica umožňuje vnútroštátnym súdom nariadiť sprístupnenie dokumentov, ktoré musí osoba, ktorej je určená žiadosť o informácie, vytvoriť zhromaždením alebo roztriedením informácií, poznatkov alebo údajov, ktorými disponuje. V každom prípade je na účely výkladu ustanovenia práva Únie potrebné zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou.

[26] Z toho istého dôvodu vymedzenie pojmu „už existujúce informácie“ uvedeného v článku 2 bode 17 smernice 2014/104 neobsahuje užitočné indície na poskytnutie odpovede na túto prejudiciálnu otázku okrem tých, ktoré sa týkajú zameniteľného použitia pojmov „informácie“ a „dôkaz“. Pozri bod 78 nižšie.

[27] Pozri odôvodnenie 15 druhú vetu smernice 2014/104, podľa ktorej „… pre súdne spory v oblasti práva hospodárskej súťaže je príznačná informačná asymetria, je vhodné zabezpečiť, aby sa žalobcom poskytlo právo na získanie prístupu k dôkazom relevantným *v súvislosti s ich nárokmi* bez toho, aby museli uviesť jednotlivé dôkazy“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát).

3. O systematickom výklade

80. Článok 6 smernice 2014/104, nazvaný „Sprístupňovanie dôkazov zo spisu orgánu hospodárskej súťaže“, v odseku 4 spresňuje, že vnútroštátne súdy pri rozhodovaní o žiadostiach podaných účastníkmi konania vydajú príkaz na sprístupnenie informácií. [28]

81. Okrem toho podľa článku 5 ods. 2 smernice 2014/104 možno na základe takéhoto príkazu nariadiť sprístupnenie relevantných kategórií dôkazov.

82. Je pravda, ako poznamenáva vnútroštátny súd, [29] že v odôvodnení 16 smernice 2014/104 sa uvádza, že táto relevantná kategória dôkazov by sa mala označiť odkazom na spoločné znaky prvkov a v tejto súvislosti sa v nej spomína „čas, keď boli [dokumenty, o ktorých sprístupnenie sa žiada,] vyhotovené“. Toto odôvodnenie obsahuje viacero odkazov, ktoré sa v náležitých prípadoch môžu ukázať ako užitočné na označenie relevantnej kategórie dôkazov, avšak nie sú vyčerpávajúce. Okrem toho odkazuje aj na predmet alebo obsah prvkov, ktoré tvoria relevantnú kategóriu dôkazov. Ak má osoba, ktorej je určený príkaz týkajúci sa takto označenej kategórie dôkazov, vyhovieť tomuto príkazu, musí v zásade vykonať vyhľadanie zamerané na požadované informácie.

83. Z tohto hľadiska sú vnútroštátne súdy pri posudzovaní primeranosti žiadostí o sprístupnenie dôkazov podľa článku 5 ods. 3 písm. b) smernice 2014/104 povinné zohľadniť najmä „rozsah sprístupnenia a náklady naň, a to najmä v prípade akýchkoľvek dotknutých tretích osôb, ako aj to, aby sa predišlo nešpecifickému hľadaniu informácií, ktoré pravdepodobne nie sú dôležité pre účastníkov konania“. Z toho vyplýva, že normotvorca Únie vzal do úvahy skutočnosť, že na vyhovenie príkazu na sprístupnenie informácií môže byť niekedy potrebné vykonať činnosti, ktoré presahujú rámec obyčajného odovzdania predmetov obsahujúcich informácie.

84. Vzniká teda otázka, či takéto činnosti môžu spočívať v zhromaždení alebo roztriedení informácií, poznatkov alebo údajov. Vzhľadom na to, že doslovný výklad smernice 2014/104 predovšetkým z dôvodu rozdielov medzi jazykovými verziami tejto smernice [30] neumožňuje poskytnúť odpoveď na túto otázku, a že systematický výklad dáva iba náznak v prospech kladnej odpovede na ňu, je teraz potrebné prejsť k teleologickému výkladu tejto smernice.

[28] Podľa článku 6 ods. 4 písm. b) smernice 2014/104 „pri posudzovaní primeranosti *príkazu na sprístupnenie informácií* v súlade s článkom 5 ods. 3 vnútroštátne súdy zvážia takisto… b) či účastník požaduje sprístupnenie v súvislosti so žalobou o náhradu škody pred vnútroštátnym súdom“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát). Okrem toho článok 5 ods. 7 smernice 2014/104 spresňuje, prinajmenšom vo francúzskej jazykovej verzii, že „členské štáty zabezpečia, aby osoby, od ktorých sa sprístupnenie žiada, mali možnosť byť vypočuté predtým, ako vnútroštátny súd *nariadi sprístupnenie* podľa [tohto článku]“ (kurzívou zvýraznil generálny advokát). Uvedené ustanovenie teda potvrdzuje, že pojmy „dôkaz“ a „informácie“ sú v smernici 2014/104 použité zameniteľne. Ešte dôležitejšie je to, že takisto potvrdzuje, že vnútroštátne súdy rozhodujúce o žiadostiach o sprístupnenie dôkazov nariaďujú sprístupnenie informácií.

[29] Pozri bod 61 vyššie.

[30] Pozri poznámku pod čiarou 28.

4. O teleologickom výklade

85. Ako tvrdia žalobcovia vo veci samej, teleologický výklad smernice 2014/104, ktorý zohľadňuje jej účel, musí viesť k záveru, že je nevyhnutné účinne uplatňovať pravidlá hospodárskej súťaže a na tento účel poskytnúť poškodeným osobám účinné prostriedky na vyrovnanie informačnej asymetrie. Táto smernica totiž niekoľkokrát odkazuje na svoje dva ciele: zabezpečiť účinnosť presadzovania takýchto pravidiel súkromnoprávnymi prostriedkami [31] a napraviť túto asymetriu. [32]

86. Španielska vláda a Komisia na podporu prístupu, ktorý zastávajú žalobcovia vo veci samej, uvádzajú, že prístup k užitočným a hodnoverným informáciám zodpovedá potrebe zaručiť potrebný účinok článkov 101 a 102 ZFEÚ a práva na úplnú náhradu škody, opätovne potvrdenú v článku 3 smernice 2014/104.

87. Títo účastníci konania ďalej tvrdia, že ako sa uvádza v odôvodnení 4 smernice 2014/104, potreba mať k dispozícii účinné procesnoprávne prostriedky nápravy vyplýva aj z práva na účinnú súdnu ochranu, ktoré je stanovené v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZFEÚ a v článku 47 prvom odseku Charty základných práv Európskej únie.

88. Holandská vláda naopak tvrdí, že ak by mal účastník konania alebo tretie osoby povinnosť na základe článku 5 ods. 1 smernice 2014/104 sprístupniť nové dôkazy, narušilo by to rovnováhu medzi záujmom žiadateľa získať relevantné informácie a záujmom osoby, ktorá informácie predkladá.

89. Smernica 2014/104 však v rozsahu, v akom sa týka sprístupňovania dôkazov, obsahuje mechanizmus na vyváženie dotknutých záujmov, a to pod prísnou kontrolou vnútroštátnych súdov, najmä pokiaľ ide o relevantnosť požadovaných dôkazov [33] a o nutnosť a primeranosť ich sprístupnenia. [34] Na tento účel článok 5 tejto smernice stanovuje kritériá na výkon tohto preskúmania. Vnútroštátne súdy sú pritom povinné zohľadniť aj oprávnené záujmy [35] a základné práva účastníkov konania a tretích osôb. [36]

90. Z hľadiska teleologického výkladu je ešte dôležitejšie, že okamžité vylúčenie možnosti požiadať o sprístupnenie dokumentov, ktoré by mala osoba, ktorej je žiadosť o informácie určená, vytvoriť, by v určitých prípadoch viedlo k vytvoreniu neprekonateľných prekážok pri presadzovaní pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže súkromnoprávnymi prostriedkami. Preto je väčšmi v súlade s podstatou cieľa smernice 2014/104, ktorým je napraviť informačnú asymetriu, uznať túto možnosť a obmedziť jej praktické uplatňovanie prostredníctvom posúdenia žiadostí o sprístupnenie dôkazov a priznať ústrednú úlohu v tomto ohľade vnútroštátnym súdom.

[31] Pozri predovšetkým článok 1 ods. 1 smernice 2014/104, podľa ktorého sa touto smernicou stanovujú pravidlá potrebné na zabezpečenie toho, aby každá osoba, ktorá utrpela škodu spôsobenú porušením práva hospodárskej súťaže, mohla účinne vykonávať svoje právo uplatniť si nárok na úplnú náhradu tejto škody.

[32] Pozri odôvodnenia 15, 46 a 47 smernice 2014/104.

[33] Pozri bod 76 vyššie.

[34] Pozri odôvodnenie 16 smernice 2014/104.

[35] Podľa článku 5 ods. 3 druhej vety smernice 2014/104 vnútroštátne súdy pri určovaní toho, či je akékoľvek sprístupnenie, ktoré požaduje jeden účastník, primerané, zohľadnia oprávnené záujmy všetkých účastníkov a dotknutých tretích osôb.

[36] Pozri v tomto zmysle článok 5 ods. 7 smernice 2014/104, podľa ktorého členské štáty zabezpečia, aby osoby, od ktorých sa sprístupnenie žiada, mali možnosť byť vypočuté predtým, ako vnútroštátny súd nariadi sprístupnenie podľa tohto článku. Pozri tiež odôvodnenie 53 tejto smernice.

91. Okrem toho v prejednávanom prípade žalovaní vo veci samej sami pripúšťajú, že od nich možno požadovať, aby poskytli dostatočne podrobné údaje, ktoré majú k dispozícii vo svojich systémoch, v súlade so zásadami nevyhnutnosti a proporcionality a pri zodpovedajúcej ochrane dôvernosti informácií. Po sprístupnení týchto informácií môžu podľa ich názoru žalobcovia vo veci samej s nimi zaobchádzať spôsobom, ktorý považujú za primeraný na preukázanie svojho nároku.

92. Sprístupnenie množstva dokumentov, ktoré by bolo v rozpore s požiadavkami relevantnosti, primeranosti a nevyhnutnosti, by však mohlo viesť k procesnej obštrukcii a v skutočnosti by nemuselo napraviť informačnú asymetriu, ktorá charakterizuje presadzovanie pravidiel hospodárskej súťaže súkromnoprávnymi prostriedkami. Ako tvrdia žalobcovia vo veci samej, poskytnutie nespracovaných dokumentov, a to aj vo väčšom množstve, ktoré iba čiastočne zodpovedajú žiadosti a sú zhromaždené spôsobom, ktorý je známy iba ich autorom, by mohlo *de facto* zbaviť článok 5 ods. 1 smernice 2014/104 jeho praktického účinku. V takejto situácii môže byť potrebné prizvať odborníka na vykonanie činnosti, ktorú by autor dokumentov mohol vykonať sám s menším úsilím a s menšími nákladmi.

93. V dôsledku toho teleologický výklad smernice 2014/104 svedčí v prospech kladnej odpovede na danú prejudiciálnu otázku.

5. Predbežný záver

94. Na základe vyššie uvedenej argumentácie vzhľadom na neuspokojivé výsledky doslovného výkladu a so zreteľom na jednoznačné závery vyplývajúce zo systematického a teleologického výkladu sa má článok 5 ods. 1 smernice 2014/104 vykladať v tom zmysle, že sprístupnenie „relevantných dôkazov“ v zmysle prvej vety tohto ustanovenia zahŕňa aj nové dokumenty, ktoré účastník konania, ktorému je určená žiadosť o informácie, môže mať povinnosť vytvoriť zhromaždením alebo roztriedením informácií, poznatkov alebo údajov, ktorými disponuje. Vnútroštátne súdy musia v každom prípade obmedziť sprístupňovanie dôkazov na relevantné, primerané a nevyhnutné dôkazy s prihliadnutím na oprávnené záujmy a základné práva tohto účastníka konania.

95. V tejto súvislosti [37] môžu vnútroštátne súdy na ilustráciu zohľadniť obdobie, za ktoré sa žiada sprístupnenie dôkazov, [38] ako aj existenciu alternatív spočívajúcich v zhromaždení alebo roztriedení informácií, ktoré poskytol účastník konania, voči ktorému bol vydaný príkaz na sprístupnenie informácií, prostredníctvom odborníka alebo účastníka konania, ktorý požiadal o ich sprístupnenie. [39]

96. Tento výklad nie je spochybnený ostatnými tvrdeniami, ktoré predložili žalované vo veci samej a holandská vláda.

[37] V tejto súvislosti vnútroštátny súd bez toho, aby formuloval otázku týkajúcu sa preskúmania proporcionality, uvádza, že za predpokladu, že by Súdny dvor rozhodol v prospech širokého výkladu článku 5 smernice 2014/104, odpoveď na jeho prejudiciálnu otázku bude tiež relevantná, pokiaľ ide o toto preskúmanie, keďže môže poskytnúť informáciu o rozsahu proporcionality. Obmedzím sa teda na uvedenie príkladov, ktoré sa vzhľadom na okolnosti konania vo veci samej môžu ukázať pre vnútroštátny súd užitočné.

[38] V prejednávanej veci Komisia preukázala, že kartel predstavujúci skutočnosť, ktorá spôsobila údajnú škodu, trval 14 rokov v prípade žalovaných vo veci samej (od 17. januára 1997 do 18. januára 2011), zatiaľ čo žalobcovia vo veci samej žiadajú cenník týkajúci sa obdobia 28 rokov (od 1. januára 1990 do 30. júna 2018).

[39] Pozri bod 92 vyššie.

6. O tvrdení založenom na právomociach Komisie

97. Žalované vo veci samej konštatujú, že v rámci presadzovania práva hospodárskej súťaže verejnoprávnymi prostriedkami môže Komisia vyžadovať od subjektov, ktorých sa týka vyšetrovanie, iba to, aby poskytli všetky súvisiace listiny, ktoré majú v držbe.[40] V tejto súvislosti odkazujú na judikatúru Súdneho dvora, ako aj na návrhy vo veci HeidelbergCement/Komisia, v ktorých generálny advokát Wahl dospel k záveru, že pojem „informácie" nemožno rozširovať až do takej miery, aby znamenal, že od podnikov by bolo možné požadovať, aby plnili úlohy, ktoré sú súčasťou prípravy konania.[41]

98. Súhlasím s týmto tvrdením, ktorým žalované vo veci samej zrejme tvrdia, že pokiaľ ide o sprístupňovanie dôkazov, práva osoby, ktorá utrpela škodu v dôsledku porušenia práva hospodárskej súťaže, nemôžu byť v zásade širšie ako právomoci, ktorými disponuje Komisia pri presadzovaní práva hospodárskej súťaže z vlastného podnetu.

99. Treba poznamenať, že po prvé tieto právomoci Komisie zahŕňajú široké právomoci týkajúce sa vyšetrovania[42] a podniky podliehajúce vyšetrovaniu sú povinné s touto inštitúciou aktívne spolupracovať.

100. Po druhé judikatúra, na ktorú sa odvolávajú žalované vo veci samej, sa týkala odlišného právneho problému, než je ten, ktorý bol predložený v rámci prejednávaného návrhu na začatie prejudiciálneho konania. V skutočnosti sa týkala otázky, či Komisia môže požadovať sprístupnenie dokumentov, ktorými disponuje podnik, ktorý podlieha vyšetrovaniu, aj keď môžu slúžiť na preukázanie existencie protisúťažného správania voči tomuto podniku. Súdny dvor odpovedal na túto otázku kladne. Táto odpoveď je síce podmienená tým, že Komisia nemôže požadovať odpovede, ktoré podnik vedú k priznaniu existencie porušenia. Z toho však nemožno vyvodiť, že *a contrario* nie je v žiadnom prípade možné požadovať sprístupnenie dokumentov zhromaždením alebo roztriedením informácií, poznatkov alebo údajov, ktorými podnik disponuje.

101. Po tretie, pokiaľ ide o návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wahl, na ktoré sa odvolávajú žalované vo veci samej, takisto z nich nevyplýva, že Komisia nemôže v žiadnom prípade požadovať sprístupnenie takýchto dokumentov. Právny problém, ktorý generálny advokát analyzoval, sa totiž týkal otázky, či je Komisia oprávnená požadovať od podnikov sprístupnenie informácií podľa osobitných a záväzných pokynov. Vo veci, v ktorej boli tieto návrhy prednesené, išlo o osobitný kontext, ktorý sa podľa názoru generálneho advokáta prejavoval v „prenesení" prípravy konania na podnik, ktorý podliehal vyšetrovaniu.[43] Ani v tomto kontexte pritom generálny advokát nevylúčil, že Komisia môže požadovať informácie, ktoré musí podnik usporiadať.[44]

102. V dôsledku toho výklad článku 5 ods. 1 smernice 2014/104, podľa ktorého sa toto ustanovenie vzťahuje aj na novovytvorené dôkazy, nemožno obmedziť argumentáciou založenou na tvrdení, že právomoci Komisie sú obmedzenejšie.

[40] Pozri rozsudok z 29. júna 2006, Komisia/SGL Carbon (C-301/04 P, EU:C:2006:432, bod 41). Pozri tiež rozsudok zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, EU:C:2004:6, bod 61).

[41] Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wahl vo veci HeidelbergCement/Komisia (C-247/14 P, EU:C:2015:694, bod 106).

[42] Pozri články 17 až 21 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch [101 ZFEÚ a 102 ZFEÚ] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205).

[43] Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wahl vo veci HeidelbergCement/Komisia (C-247/14 P, EU:C:2015:694, bod 122).

[44] Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Wahl vo veci HeidelbergCement/Komisia (C-247/14 P, EU:C:2015:694, bod 117).

7. O tvrdení založenom na systéme sankcií

103. Holandská vláda zo skutočnosti, že článok 8 ods. 1 písm. b) smernice 2014/104 stanovuje sankciu za zničenie dôkazov, vyvodzuje, že už existujúce dôkazy môžu predstavovať relevantné dôkazy v zmysle článku 5 ods. 1 tejto smernice.

104. Toto tvrdenie nepovažujem za presvedčivé. Hoci nie je možné zničiť dôkaz, ktorý ešte neexistuje, je možné takýto dôkaz odmietnuť sprístupniť a prípadne nevyhovieť príkazu na sprístupnenie dôkazov vydanému vnútroštátnym súdom, keďže je táto situácia upravená v článku 8 ods. 1 písm. a) smernice 2014/104. Nemožno teda tvrdiť, že táto smernica nestanovuje sankcie týkajúce sa nových dôkazov, ktoré musia byť vytvorené, a z toho vyvodiť, že takéto dôkazy nepatria do pôsobnosti článku 5 ods. 1 tejto smernice.

105. Bez toho, aby boli dotknuté uvedené predchádzajúce doplňujúce poznámky týkajúce sa tvrdení žalovaných vo veci samej a holandskej vlády, trvám na stanovisku, ktoré som uviedol v bode 94 vyššie.

VI. Návrh

106. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor odpovedal na jedinú prejudiciálnu otázku, ktorú položil Juzgado de lo Mercantil n°7 de Barcelona (Obchodný súd č. 7 Barcelona, Španielsko), takto:

Článok 5 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/104/EÚ z 26. novembra 2014 o určitých pravidlách upravujúcich žaloby podľa vnútroštátneho práva o náhradu škody utrpenej v dôsledku porušenia ustanovení práva hospodárskej súťaže členských štátov a Európskej únie sa má vykladať v tom zmysle, že sprístupňovanie „relevantných dôkazov“ v zmysle prvej vety tohto ustanovenia sa týka aj nových dokumentov, ktoré musí účastník konania, ktorému je určená žiadosť o informácie, vytvoriť zhromaždením alebo roztriedením informácií, poznatkov alebo údajov, ktorými disponuje.

Vnútroštátne súdy musia v každom prípade obmedziť sprístupňovanie dôkazov na relevantné, primerané a nevyhnutné dôkazy s prihliadnutím na oprávnené záujmy a základné práva tohto účastníka konania.